

ZAPISNIK SA XVII. SEDNICE PREDSEDNIŠTVA SAVEZA GEODETSKIH INŽENJERA I GEOMETARA JUGOSLAVIJE

Sednica je održana 2. i 3. marta 1990. godine u prostorijama Republičke geodetske uprave SR Makedonije u Skoplju.

a) Sednici su prisustvovali:

Mustafa Begić (Bosna i Hercegovina), Mirsad Bakšić (Bosna i Hercegovina), Pavle Glišić (Srbija), Milutin Stojiljković (Srbija), Boris Špiranec (Hrvatska), Ilija Manev (Makedonija), Boris Paunovski (Makedonija), Nikola Rajović (Crna Gora), Dragan Kovačević (Crna Gora), Miloš Ziramov (Vojvodina), Nedeljko Čolić (Kosovo), Djeka Siništaj (Kosovo).

b) Predsednik odbora Samoupravne kontrole: Faruk Selesković

c) Sekretar Predsedništva: Milorad Mijin

d) Član Sekretarijata Predsedništva: Mirko Čorović

e) Gosti sednice: Kosta Hristov, direktor Republičke geodetske uprave SR Makedonije i Predsedavajući međurepubličko-pokrajinskog kolegijuma za geodeziju, Marko Gostović, profesor Građevinskog fakulteta u Subotici, Nedeljko Frančula, profesor Geodetskog fakulteta u Zagrebu, Dime Lazarov, profesor Građevinskog fakulteta u Skoplju, Dmitar Džonev, direktor Gradske geodetske uprave u Skoplju.

a) **Odsutni članovi Predsedništva:** Senko Škeva (Hrvatska), Janez Kobilica (Slovenija), Aleš Seliškar (Slovenija), Radivoje Popović (Vojvodina).

b) **Članovi Sekretarijata:** Radinka Savić, Branka Maksimović, Dragiša Nikolić.

Sednicu je otvorio i njenim radom rukovodio predsednik Predsedništva Saveza GIG-Jugoslavije drug Pavle Glišić. Prilikom otvaranja predsednik je pozdravio sve članove Predsedništva i prisutne goste.

U ime domaćina učesnike sednice pozdravio je drug Kosta Hristov, koristeći pritom priliku da učesnike sednice u kratkim crtama upozna sa stanjem geodetske struke u Makedoniji.

Učesnike sednice takođe su pozdravili i Ilija Manev i Dime Lazarov.

Zatim je Predsedništvo prihvatilo ranije dostavljen

DNEVNI RED:

1. Usvajanje zapisnika sa XVI. sednice Predsedništva
2. Informacija o izvršenju zaključaka sa XVI. sednice Predsedništva
3. Informacija o usvajanju predloga osnovnog Zakona o geodetskoj delatnosti
4. Izveštaj o Savetovanju: »Geodezija i informacioni sistemi o prostoru«
 - a) Verifikacija zaključaka
 - b) Usvajanje obračuna prihoda i rashoda
 - c) Školovanje i zapošljavanje kadrova
 - d) Mesto i uloga naše struke
5. Izveštaj o pripremama za savetovanje:

»ORGANIZOVANOST GEODETSKE STRUKE U JUGOSLAVIJI« i izbor Organizacionog i Redakcionog odbora

6. Usvajanje Završnog računa Saveza GIG-Jugoslavije za 1989. godinu
7. Pripreme Izborne Skupštine Saveza GIG-Jugoslavije
8. Izveštaj o pripremi monografije Saveza GIG-Jugoslavije 1972—1990.
9. Izveštaj o uređivanju »Geodetskog lista« 1989. i 1990. godine
10. Tekuća pitanja.

RAD PREDSEDNIŠTVA:

1. Usvajanje zapisnika sa XVI. sednice Predsedništva
Zapisnik usvojen bez primedbi.

2. Informacija o izvršenju zaključaka sa XVI. sednice Predsedništva

Kratku informaciju o izvršenju zaključaka podneo je Milorad Mijin. Savezi su trebali da dostave ponude za Savetovanje najesen. Boris Špiranec zamolio je da mu se dostavi materijal za monografiju jer ga on još nije dobio.

3. Informacija o usvajanju predloga osnovnog Zakona o geodetskoj delatnosti

Izvestilac o ovoj tački dnevnog reda bio je Pavle Glišić, obaveštajući Predsedništvo da je materijal o toj tački dnevnog reda dostavljen ranije.

SIV je 14. februara 1990. godine utvrdio tekst predloga nacrtu Zakona o geodetskoj delatnosti. Dogovoreno je da se u republikama i pokrajinama obavi rasprava. Primedbe i sugestije koje stignu a budu dobre biće prihvaćene i ugrađene u Zakon, a one koje budu ocenjene kao loše neće biti prihvaćene.

Utvrđeno je da se donose programi, ali je odbačen predlog o finansiranju, s time da se on vrši dogovorno. Formiraće se arhiv na saveznom nivou, a i utvrdiće se minimum podataka koji će se dostavljati saveznom organu. Sistematizacija će biti utvrđena na bazi poslova, a bilo bi dobro da to uradi Kolegijum uz konsultaciju poslednjeg direktora Savezne geodetske uprave druga Vase Blagojevića. Rok za raspravu biće utvrđen i dostavljen Savezima.

Iznoseći svoje mišljenje drug Kosta Hristov je ocenio da ovaj nacrt Zakona ni izdaleka ne odražava naše želje. Dogovor postoji da u nadležnost federacije idu osnovni geodetski radovi, nivelman visoke tačnosti i normativna delatnost, a da organ ako, nije samostalan, ide u sastav Sekretarijata za finansije, a nikako u Sekretarijat za industriju.

Većina diskutantata: Ziramov, Paunovski, Bakšić, Špiranec, Siništaj, Selesković i Begić, bili su ocenili da je bolje i ovo rešenje nego nikakvo.

Zaključeno je da dostavljeni Nacrt republički i pokrajinski savezi u zajednici sa republičkim i pokrajinskim upravama još jednom razmotre u što kraćem roku i dostave predloge.

9. Izveštaj o uređivanju »Geodetskog lista« 1989. i 1990. godine

Pisani materijal za ovu tačku dnevnog reda napravio je glavni i odgovorni urednik Geodetskog lista prof. dr. Nedeljko Frančula. Obrazlažući dostavljenu informaciju, drug Frančula je naglasio da je za protekle tri godine (1987, 1988. i 1989. godine) objavljeno 1190 stranica. Na tih 1190 stranica objavljeno je 95 znanstvenih i stručnih članaka i 107 ostalih priloga, a ti prilozii su stizali iz svih krajeva Jugoslavije.

Hrvatska	147
Srbija	38
Bosna i Hercegovina	8
Slovenija	6
Makedonija	2
Crna Gora	1

Napomenuto je da Srbija, Bosna i Hercegovina, Slovenija i Makedonija imaju svoja republička glasila.

Za protekle tri godine prihod je ostvaren:

— prodaja časopisa	34 %
— SIZ Hrvatske	52 %
— SIZ Jugoslavije	11 %
— SAS — GIG Jugoslavije	3 %

Na osnovu ankete o načinu uređivanja časopisa komisija za časopise svrstala je »Geodetski list« među 70 (od 240) časopisa u Hrvatskoj koji ispunjavaju sve uslove za finansiranje.

Osim redovne delatnosti za 1990. godinu uredništvo je predvidelo objavljivanje bibliografije svih publikovanih priloga za 40 godina, od 1947. do 1986. godine.

Povodom 14. aprila, dana inženjera i tehničara Jugoslavije, časopisu je dodeljena Povelja kao najboljoj publikaciji za 1988. godinu.

U diskusiji, u kojoj su učestvovali: Glišić, Begić, Stojilković, Lazarov, Bakšić i Rajović, ocenjeno je da je »Geodetski list« u potpunosti odgovorio svojoj nameni i da je pravi predstavnik naše struke. Istaknuto je da je list mnogo više stručno nego strukovno glasilo, pa se ukazuje, ako je moguće usmeriti ga u tom pravcu, da bude što više napisa iz svakodnevnog života. Ukazano je na nedostatak nezlaženja »Geodetskog godišnjaka«, koji je o tome informisao stručnu javnost. Potrebno je više pisati i obaveštavati o radu Saveza, objavljivati izvode iz zapisnika sa sednica Predsedništva, publikovati akta Saveza, Sporazum, Statut, Poslovnik, objaviti spisak časopisa i glasila iz naše struke. Zadužuju se predsednik i sekretar Saveza da pripremaju izvode iz zapisnika sa sednica Predsedništva za »Geodetski list«.

Drug Frančula je naglasio da se uglavnom štampaju svi prispeli tekstovi. Zelja je uredništva da uvede i rubriku Pitanja i odgovori.

4. a) Zaključke sa savetovanja »Geodezija i informacioni sistemi o prostoru« Predsedništvo je verifikovalo bez primedbi.

b) Dostavljeni obračun prihoda i rashoda Predsedništvo je usvojilo, uz konstataciju da je uplaćeno svega 126 kotizacija, i to:

	Uplaćeno	Planirano
SLOVENIJA	2	28 kotizacija
HRVATSKA	18	44 kotizacija
BOSNA I HERCEGOVINA	15	28 kotizacija
SRBIJA	45	54 kotizacija
VOJVODINA	31	14 kotizacija
CRNA GORA	8	8 kotizacija
KOSOVO	4	6 kotizacija
MAKEDONIJA	3	18 kotizacija
UKUPNO:	126	200 kotizacija

Mijin je istakao da je savetovanje finansijski uspelo, naročito zahvaljujući aktivnosti Organizacijskog odbora i dobrog marketinga, pri čemu je Savez Srbije bio vrlo angažovan.

Zaključeno je da se savezima dostave neuplaćeni materijali (uvećani za 10%), a da se prodaju po ceni kotizacije (120,00 din.).

Na pitanje Borisa Špiranca zašto Marko Cigić, član Redakcionog odbora, nije angažovan u radu Odbora, a i njegovo ime je izostavljeno u materijalu, Glišić je odgovorio da su njemu redovno upućivani pozivi, ali da se on nije na njih odazvao. Verovatno je u pitanju nesporazum zbog neuručivanja poziva, a njegovo ime nije štampano zato što nije učestvovao u radu.

Bakšić je predložio da se napravi spisak, broj i cena publikacija, koje se nalaze u Savezu.

Zaključeno je da tu cenu utvrdi Komisija.

Kovačević je predložio da se u Budvi ponude učesnicima stari materijali.

Zaključeno je da se ubuduće aktuelni materijali prodaju po ceni kotizacije, što bi trebalo saopštiti i u cirkularu.

c) U Zaključcima sa Savetovanja o informacionim sistemima o prostoru, zadužen je Redakcioni odbor da pripremi osnove za rad Komisije o geografskim informacionim sistemima.

Deo Redakcionog odbora, u sastavu Marko Gostović, Drago Štemberger i Vlado Raičković, pripremio je polazne postavke i dostavio ih Savezu, a nalaze se u materijalu za ovu sednicu. Obrazlažući ovaj materijal, drug Gostović je istakao da se zbog nespremnosti naše struke i kadrovskih, problema kao i zbog nedovoljne opremljenosti, pružaju mogućnosti drugim strukama za prodor u naše prostore. Vremena mnogo nema. Potrebno je što pre formirati Komisiju ili Odbor koji bi radio kao konsultativno telo novoformiranom saveznom organu. Zatim je potrebno formirati profesionalnu komisiju od visoko stručnih ljudi za konkretnije rešavanje ove problematike.

Drug Begić podržava ovu inicijativu, naglašavajući da je neophodno sprečiti drugima da se bave geodetskim poslovima. Ovaj odbor treba formirati dogovorno sa Republičko-pokrajinskim Kolegijumom za geodeziju.

Kad je u pitanju školovanje, drug Selesković je ukazao na mogućnost programiranja školovanja kadrova na Građevinskim fakultetima u Jugoslaviji. To pitanje biće rešavano na narednoj konferenciji pomenutih fakulteta. Potrebno je da Sekretarijat o ovom pitanju obavi razgovor sa prof. dr. Dušanom Joksićem, kao predsedavajućim Konferencije.

6. Usvajanje Završnog računa Saveza GIG-Jugoslavije za 1989. godinu

Obrazlažući Završni račun za 1989. godinu, drug Mijin je istakao da je poslovanje za 1989. godinu završeno pozitivno, najviše zahvaljujući dobijenim sredstvima od iznajmljenog prostora i štednji.

Pregledanjem poslovanja zapažene su neke sitne greške, koje su odmah otklonjene na licu mesta, izneo je drug Selesković. Odbor za ovu sednicu nije pripremio pisani izveštaj, ali kako je rok za završni račun pomenom kraja marta, odbor će to uraditi. U knjigovodstvu treba otkloniti neke propuste — razdvojiti knjiženje prihoda izložbe i savetovanja, kartice moraju da se vode potpunije, svaka kartica da ima svoj iznos, a da njihove sume budu prezentirane u izveštaju. Odbor smatra da Savez mora imati svog stalnog sekretara. Materijale koji se nalaze u Savezu treba raspodeliti uz eventualnu naplatu.

Savezi koji imaju finansijske obaveze prema Savezu GIG Jugoslavije treba da ih odmah izmire.

Odbor nema zamerke na rad Sekretarijata i Predsedništva, već ga ocenjuje dobrim, a rad se odvijao na demokratskim principima. Predlaže se Predsedništvu da razmotri rad svojih odbora i komisija.

Treba utvrditi novu cenu Geodetskog rečnika.

Odbor je ocenio da je trošenje sredstava Saveza bilo vrlo racionalno i da je štednja bila vrlo dobra, što je za svaku pohvalu.

Učestvujući u diskusiji, drug Rajović je naročito isakao neophodnost stalnog sekretara.

5. Za savetovanje »Organizovanost geodetske struke u Jugoslaviji«, koje će se održati 11. i 12. maja 1990. godine u Bečićima kod Budve, Predsedništvo je izabralo Organizacioni i Redakcioni odbor Savetovanja.

Organizacioni odbor: Dragan Kovačević, predsednik odbora, Nikola Rajović, Minja Ivanović, Đorđe Bakoč, Milorad Mijin, Radinka Savić, Branka Maksimović, Dra-
giša Nikolić, Mirko Ćorović.

Redakcioni odbor:

Vlada Lukić, predsednik odbora, Jakov Eraković, Djeka Siništaj, Gojmir Mlakar, Boro Risteski, Vasa Ružić, Rajko Šćepanović, Stjepan Galić.

Predsedništvo je prihvatilo ponudu Budve da se Savetovanje održi u hotel-skom kompleksu Bečići. Detaljnije informacije o ovoj ponudi izneo je drug Ra-
jović:

— sala za savetovanje može da primi oko 450 učesnika,

— obezbeđen je smeštaj za sve učesnike Savetovanja u hotelima u Bečićima, i to:
»Montenegro I + II + vila »Splendid«, »Belvi« i »Mediteran«, u dvokrevet-
nim i 30 jednokrevetnih soba.

Cena punog pansiona u jednokrevetnim sobama je 30 DEM, a u dvokrevetnim 28 DEM. Polupansion je za 4 DEM jevtiniji.

Prilazne veze su dobre i moguće su avionom, vozom, autobusom i kolima.

Za izlete su predviđeni Lovćen, Cetinje, Sveti Stefan.

U raspravi su učestvovali: Glišić, Čorović, Mijin, Špiranec, Selesković, Stojilković, posle čega je zaključeno:

- da se za Savetovanje upute pozivi Poljacima (2) i Bugarima (1);
- utvrđuje se kotizacija na 200,00 dinara;
- da se Savezi zaduže za uplatu kotizacije na bazi 200 kotizacija;
- da se za štampanje izabere najpovoljniji izvođač;
- da se štampa 400 materijala;
- cena materijala da bude kao i kotizacija;
- da se razvije uspešan marketing, i to tako što će svaki Savez odrediti po jedno lice za marketing;
- utvrđuje se cena za reklame na jednu hiljadu dinara;
- za izložbeni prostor određuje se orijentaciona cena od 200,00 dinara po 1m²;
- potrebno je maksimalno angažovanje, naročito u Savezu Crne Gore, kako ne bi došlo do nepotrebnih propusta;
- ovlašćuje se predsednik Predsedništva da potpiše pročitani Ugovor sa ugostiteljskim preduzećem iz Budve.

7. **Neophodne aktivnosti** koje treba obaviti za Izbornu Skupštinu Saveza GIG Jugoslavije obrazložio je drug Glišić, predlažući i termine za Skupštinu, koja bi se održala uz naredno Savetovanje u Budvi.

Boris Špiranec je obavestio Predsedništvo da su u Hrvatskoj predložene promene Statuta prihvaćene, a u članu 5, koji govori o vezi Saveza za SSRN Jugoslavije, prvi i drugi treba brisati.

Drug Čolić je predložio da se rok održavanja Skupštine odgodi za jesen, uz Savetovanje koje će se tada održati. Svoj predlog Čolić je obrazložio teškom političkom i društvenom situacijom, potrebom da ovaj sastav aktivnosti oko formiranja saveznog organa izvede do kraja i da u međuvremenu svi savezi održe svoje Skupštine.

Begić je izneo da su geodeti SR BiH svoju Skupštinu održali pa u tom smislu kod njih ne postoji razlog za odlaganje. Mijin je istakao da je za pripremu Skupštine potreban razuman rok. Svi ostali učesnici u raspravi: Rajović, Selesković, Ziramov, Paunovski, Stojilković, Siništaj, Manev, Bakšić, Špiranec, ocenili su da je potrebno i opravdano prihvatiti predlog o pomeranju roka održavanja Skupštine. Na kraju Glišić je predložio zaključak:

- da se za sednicu Predsedništva koja će se održati u Bečićima 10. maja 1990. godine u 13 h pripremi konačna verzija Nacrta Statuta;
- da se pripremi statutarnu Odluku da se zbog započetih aktivnosti, kao i zbog društvenih promena, u prvom redu istupanja iz SSRNJ, pomeri rok održavanja Skupštine Saveza GIG Jugoslavije na jesen.

8. Izveštaj o pripremi monografije Saveza GIG-Jugoslavije 1972—1990

Izveštaj je podneo drug Čorović. Na osnovu zaključaka sa sednice Predsedništva održane na Kopaoniku Sekretarijat je svim savezima uputio dopis sa objašnjenjem šta treba dopuniti i ispraviti u ranije dostavljenom materijalu. Svim savezima je ponovo dostavljen i nacrt programa sadržaja monografije. Posle rasprave u kojoj su učestvovali: Glišić, Stojilković, Bakšić, Manev, Rajović, Špiranec, zaključeno je:

- da se Kolgijum direktora republičkih i pokrajinskih geodetskih uprava podseti na obaveze preuzete oko finansiranja monografije;
- da se u pisanju priloga za monografiju može služiti jezikom svih naroda Jugoslavije;
- da se za Bečice pripreme gotovi materijali za monografiju;
- da se za sednicu u Bečićima pripremi predlog sastava Redakcionog odbora za monografiju.

10. Tekuća pitanja

- a) Špiranec je obavestio Predsedništvo da se u Hrvatskoj priprema izdavanje publikacije »2000 godina geodezije na tlu Hrvatske«.
- b) Potrebno je da Savez Hrvatske u dogovoru sa Hidrografskim institutom iz Splita delegira člana u Međunarodnoj komisiji za hidrografiju umesto Bože Jovanovića, koji trenutno živi van zemlje.
- c) Drug Glišić je izneo predlog za organizaciju Permanentnog komiteta FIG-e 1995. godine i Kongresa 1998. godine u Jugoslaviji. On je obavestio Predsedništvo da je u tom smislu vodio razgovore u Gradskoj skupštini Beograda, kao i sa turističkom organizacijom »Jugoturs«, koja bi rado prihvatila takve organizacije.
- d) Drug Mirko Ćorović je zamolio da se na Predsedništvu Saveza GIG Jugoslavije pokrene rasprava o teškom stanju u geodetskoj privredi. U geodetskim preduzećima u Zagrebu, Virovitici, Osijeku, Novom Sadu, Beogradu, Prištini, Sarajevu, Titogradu, Nišu i u drugim mestima situacija je više nego kritična. Nema dovoljno posla, niske su cene poslova, minimalni lični dohoci izazivaju potrese, štrajkove, smene rukovodstva i drugo. Kako struka nema svoj sindikat koji bi ova pitanja rešavao, tu ulogu mora odigrati Savez GIG Jugoslavije, organizacija koja je od svog osnivanja bila staleška. Svi učesnici u raspravi: Čolić, Rajović, Begić, Lazarov, Bakšić, Stojiljković, Selesković, Manev, istakli su tešku situaciju u struci, nedostatak Saveznog organa, neplansko školovanje kadrova, suficit kadrova, potrebu smanjivanja broja upisanih đaka. Istaknuto je takođe da treba podržati zahteve za formiranjem javnih preduzeća i izvidjeti šta je sa Zakonom o primenjenoj geodeziji.

Zatim je drug Glišić formulisao sledeći zaključak:

- na bazi iznetih informacija o teškom stanju geodetskih preduzeća, gde se javlja prekid rada, višednevni štrajkovi, smene rukovodnih struktura, i ovo Predsedništvo naglasilo je potrebu da se traži izlaz iz takve situacije.

Zadužuju se republički i pokrajinski savezi da zakažu sednice svojih predsedništava uz prisustvo direktora Republičke geodetske uprave i geodetskih preduzeća, na kojima će se razmatrati ovo pitanje i tražiti izlaz. Treba insistirati da se geodetska preduzeća racionalno reorganizuju shodno Zakonu i da se oslobode tehnoloških viškova.

Treba upoznati društveno-političke zajednice, osnivače naših preduzeća sa ovim problemima.

Posebno mesto zauzima školovanje i racionalizacija školstva. Zaključeno je da se na ovu temu organizuje sastanak sa predstavnicima Saveza GIG Jugoslavije, Kolegijuma direktora republičkih i pokrajinskih uprava i Jugogeodeta.

Treba koncipirati pismo sa ovim problemima i uputiti ga republičkim geodetskim upravama, republičkim izvršnim većima i republičkim i pokrajinskim savezima.

Zadužuju se drugovi Glišić, Bogdanović, Mijin i Ćorović za pisanje pisama.

- e) Milutin Stojiljković obavestio je Predsedništvo da će se Dani geodeta Srbije održati 20—22. aprila 1990. godine u Vrnjačkoj Banji.
- f) Ilija Manev je saopštio da će Sabor geodeta Makedonije biti 13. i 14. aprila 1990. godine na Dojranu.
- g) Bakšić je obavestio Predsedništvo da se Savez BiH prihvatio da bude domaćin narednog savetovanja i da je dobio određene ponude od hotelskih preduzeća iz Sarajeva (»Evropa«, »Bristol« i »Holidej-In«).

Predsedništvo je ocenilo da su ponuđene cene dosta visoke i da treba pokušati pronaći povoljnije ponude i izvan Sarajeva, o čemu će se odlučiti na sednici Predsedništva u Budvi 10. maja.

- h) Za putovanje i učešće na Kongresu FIG-e u Helsinkiju 10—19. juna dobijene su dve ponude od »Putnika« i »Atlasa«. Zaključeno je da se izabere kao povoljnija ponuda »Atlasa«. Informaciju sa detaljima iz ponude savezima će dostaviti Mirsad Bakšić.

- i) Zadužuje se Mijin da vidi u SIT Jugoslavije što je sa priznanjima za »14. april«.
- j) Glišić je obavestio Predsedništvo da je INA na bazi konkursa izradila predlog projekta »GIZIS«.

Predlog treba potražiti i dati u nadležnost Kolegijumu direktora republičkih i pokrajinskih uprava.

Drug Gostović je istakao potrebu da Savez podrži predlog. Za taj projekt potrebno je formirati odbor, Sekretarijat treba organizovati sastanak odbora a imena članova odbora savezi imaju dostaviti do 10. aprila.

Sednica je završila rad u subotu 3. 03. 1990. godine u 12h.

ZAPISNIK VODIO:

Mirko Čorović, dipl. inž.

SEKRETAR

PREDSEDNIŠTVA SAVEZA GIG JUGOSLAVIJE

Milorad Mijin, inž. geod.

PRIJEDLOG SURADNJE IZMEĐU REPUBLIČKIH I POKRAJINSKIH GEODETSKIH UPRAVA I JUGOSLAVENSKE ZAJEDNICE GIZIS

Jugoslavenska zajednica GIZIS (Koordinacija INA-INFO, Zagreb) uputila je pisma Savezu geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije i Međurepubličkom kolegiju direktora republičkih i pokrajinskih geodetskih uprava Jugoslavije s tekstom »Prijedloga suradnje«. Predlaže se suradnja između Republičkih i pokrajinskih geodetskih uprava i Jugoslavenske zajednice GIZIS na zajedničkoj realizaciji Jugoslavenskog projekta GIZIS (Geografski i zemljišni informacijski sustavi — Baze geokodiranih podataka SFRJ).

Predsjedništvo Saveza geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije na sjednici održanoj 2. i 3. ožujka 1990. u Skoplju podržalo je taj prijedlog ističući da ga treba dati u nadležnost Kolegiju direktora republičkih i pokrajinskih uprava.

Kolegij direktora republičkih i pokrajinskih geodetskih uprava na sastanku održanom 13. 3. 1990. u Zagrebu »prihvatio je ponuđenu suradnju i dao podršku materijalu«. Kolegij je ovlastio Božu Demšara, direktora Republičke geodetske uprave Slovenije, da u ime Kolegija, po potrebi, surađuje s nosiocima projekta. Zaključeno je i da se tekst Prijedloga suradnje objavi u Geodetskom listu. U skladu s tim zaključkom objavljujemo u nastavku taj tekst.

PRIJEDLOG SURADNJE

između Republičkih i pokrajinskih geodetskih uprava i Jugoslavenske zajednice GIZIS na zajedničkoj realizaciji Jugoslavenskog projekta GIZIS (Geografski i zemljišni informacijski sustavi — Baze geokodiranih podataka SFRJ).

NAMJENA

Ovaj Prijedlog suradnje između Republičkih i pokrajinskih geodetskih uprava Jugoslavije s jedne strane i Jugoslavenske zajednice GIZIS s druge upućuje se Međurepubličkom kolegiju direktora republičkih i pokrajinskih geodetskih uprava Jugoslavije.

Prijedlog je poslan također Predsjedništvu Saveza geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije na razmatranje i mišljenje.

Očekuje se da će se dobro organiziranim, smišljenim, upornim i dugotrajnim zajedničkim radom ostvariti geokodirane baze podataka Jugoslavije, uređene tako da bude moguća međusobna komunikacija pomoću javne mreže za prijenos podataka. Žele se ostvariti mnogonamjenske baze podataka bazirane na prostornim podacima, čiju osnovicu moraju ostvariti geodeti i njihove službe. Geodetske uprave trebaju biti poticajni činilac svih radova i ustanove preko kojih će se uporno i usredsređeno tražiti da društvo investira u osnovne baze podataka o prostoru i koje će se brinuti da se radovi usklađuju i u što je moguće većoj mjeri koordiniraju.

CILJEVI GIZIS-a

Jugoslavenska zajednica GIZIS djeluje u tri smjera

(a) Podupire svako individualno djelovanje privrednih i drugih subjekata koji žele ostvariti višenamjenske baze geokodiranih podataka. Ocjenjujemo da svi koji iznađu putove da pragmatičnim sredstvima započnu radove, postupno izgrađuju svoje GIZIS-e i u konačnici ostvare ciljeve upravljanja prostorom unutar svog djelokruga trebaju biti poticani posve nezavisno od cjeline. Jedina ograda koju treba postavljati jest da se takve članice Zajednice moraju pridržavati dogovorenih internih standarda (posebno u smislu programske opreme) i da moraju doprinijeti ostalima tamo gdje su dosegli svoje interne standarde.

Sve one članice koje su krenule tim općekorisnim putom pragmatično, bez puno okolišanja i bez očekivanja da će se prvo riješiti općejugoslavenski pristupi i tek zatim početi zaista raditi, imaju već prve rezultate i veću perspektivu da brže dođu do cilja.

(b) Jugoslavenska zajednica GIZIS pokrenula je i Jugoslavenski projekt GIZIS, odobren od Saveznog sekretarijata za razvoj na pet godina. Vrijednost iznosi 16 milijuna US\$, od čega je oko četvrtina poticajnih sredstava. Ovaj projekt ne kreće lagano, a najveći je problem osiguranje sredstava sa strane pojedinih članica, onih koje još nemaju vlastite ili ugovorene izvore sredstava.

Cine se dalji naponi da se iznađu finansijski izvori u radovima za korisnike podataka o prostoru.

(c) Jugoslavenska zajednica GIZIS smatra da su podaci koji se mogu dobiti snimanjima iz satelita i aviona izuzetno važni, zbog brzine dobivanja podataka, tako i zbog količine i novih saznanja o prostoru. Stoga je prihvaćeno da se radi na »Studiji izgradnje jugoslavenskog centra za daljinska istraživanja«, koju financira Savezni sekretarijat za razvoj. Nadamo se da će se kasnije prići izradi projekta centra i konačno i izgradnji centra.

Ciljevi projekta GIZIS detaljnije su opisani u referatima održanim na znanstvenom skupu »Geodezija i informacijski sistemi o prostoru« (Kopaonik, 12. mj./89).

PRIJEDLOG SURADNJE

Jugoslavenska zajednica GIZIS nastavit će svoja djelovanja unutar navedena tri smjera. Podaci o prostoru, koji će se unositi u informacijske sustave, zadržavat će podatke o svim elementima koji zanimaju raznovrsne struke, bilo da su podaci o pojavama nad zemljom, na zemlji ili pod zemljom. Ipak, osnovica podataka su geodetski podaci, pa stoga predlažemo zajedničko djelovanje. U tome smislu vidimo mogućnosti da Geodetske uprave učine sljedeće:

(a) da razmotre djelovanje Jugoslavenske zajednice GIZIS, njene ciljeve, dosad postignute rezultate, pa i teškoće u realizaciji;

(b) da Međurepublički kolegij direktora geodetskih uprava SR/SAP sve zadatke sudjelovanja i osnovna polazišta sudjelovanja prihvati (uz možebitne potrebne dopune), te ih u svoje ime preporuči na usvajanje republičkim i pokrajinskim upravama;

(c) da Međurepublički kolegij direktora (do usvajanja saveznog Zakona o osnovama geodetske djelatnosti, značajne za cijelu zemlju) bude zadužen za usklađivanje minimuma jedinstvene organizacije skupnih baza podataka republika i pokrajina pri unosu u GIZIS;

(d) da republičke i pokrajinske geodetske uprave na svojim područjima moraju prvenstveno osiguravati održavanje baza podataka katastra zemljišta i osnovnih državnih karata mjerila 1 : 5.000 i 1 : 10.000, kao osnovnih baza koje ulaze u GIZIS;

(e) u okvirima geodetske djelatnosti u Jugoslaviji odredit će se jedinstveni standardi za uspostavljanje osnovnih slojeva podataka, koje će osiguravati geodezija u GIZIS-u, ove standarde usvojiti će GIZIS i postat će i njegovi standardi;

(f) geodetska djelatnost u SFRJ mora prvenstveno izvoditi digitalizaciju planova i karata po jedinstveno određenim standardima (iz točke e), jer je ova djelatnost za to osposobljena te raspolaže stručnim kadrom; u tim okvirima potrebno je da se geodetska operativa opremi i da se stručno izobraziti, te je nužno voditi stalnu brigu u tom smjeru;

(g) u svim novim premjerima, kao i kad se rade novi zahvati (kao u slučaju projektiranja cesta i sličnih novih radova) treba zahtijevati da se podaci dobivaju u digitalnom obliku, što omogućuju i fotogrametrijski uređaji;

(h) da međurepublički kolegij i Geodetske uprave SR/SAP potiču i ostvaruju znanstveni i razvojni rad na tome području, a u suradnji sa znanstvenim ustanovama;

(i) da Međurepublički kolegij i sve geodetske uprave SR/SAP djeluju na legislativnome planu kako bi se ostvarila veća javnost podataka i njihova dostupnost, a u vremenu u kojem će biti nužna nova tehnologija računala, te snimanja iz aviona i satelita; stoga treba da potiču dopune i izmjene u geodetskom zakonodavstvu i srodnim područjima budući da postojeće zakonodavstvo uopće ne tretira takav način proizvodnje u obradi i pružanju podataka o prostoru;

(j) republičke i pokrajinske geodetske uprave moraju uz sudjelovanje drugih upravnih organa u republici ili pokrajini osiguravati potrebna financijska sredstva za uspostavljanje slojeva podataka GIZIS-a na razini republike ili pokrajine; općinski geodetski organi moraju uz sudjelovanje drugih općinskih upravnih organa osiguravati potrebna financijska sredstva za uspostavljanje slojeva podataka GIZIS-a na razini mjesta i općine.

Jugoslavenska zajednica GIZIS vidi svoju ulogu u međusobnoj suradnji u slijedećem

(a) da preko stručnih i znanstvenih skupova, seminara i publikacija informira geodetsku i širu stručnu javnost o svojim radovima i rezultatima;

(b) da za potrebe geodetskih uprava radi na javno dostupnim bazama geokodiranih podataka iz područja djelovanja geodezije;

(c) da baze geokodiranih podataka o prostoru i analitičke postupke koje budu posjedovale njene članice Jugoslavenska zajednica GIZIS ponudi na korištenje i ostalima u okviru postojećih propisa;

(d) da radi i na svim ostalim radovima koji bi se zajednički dogovorili.

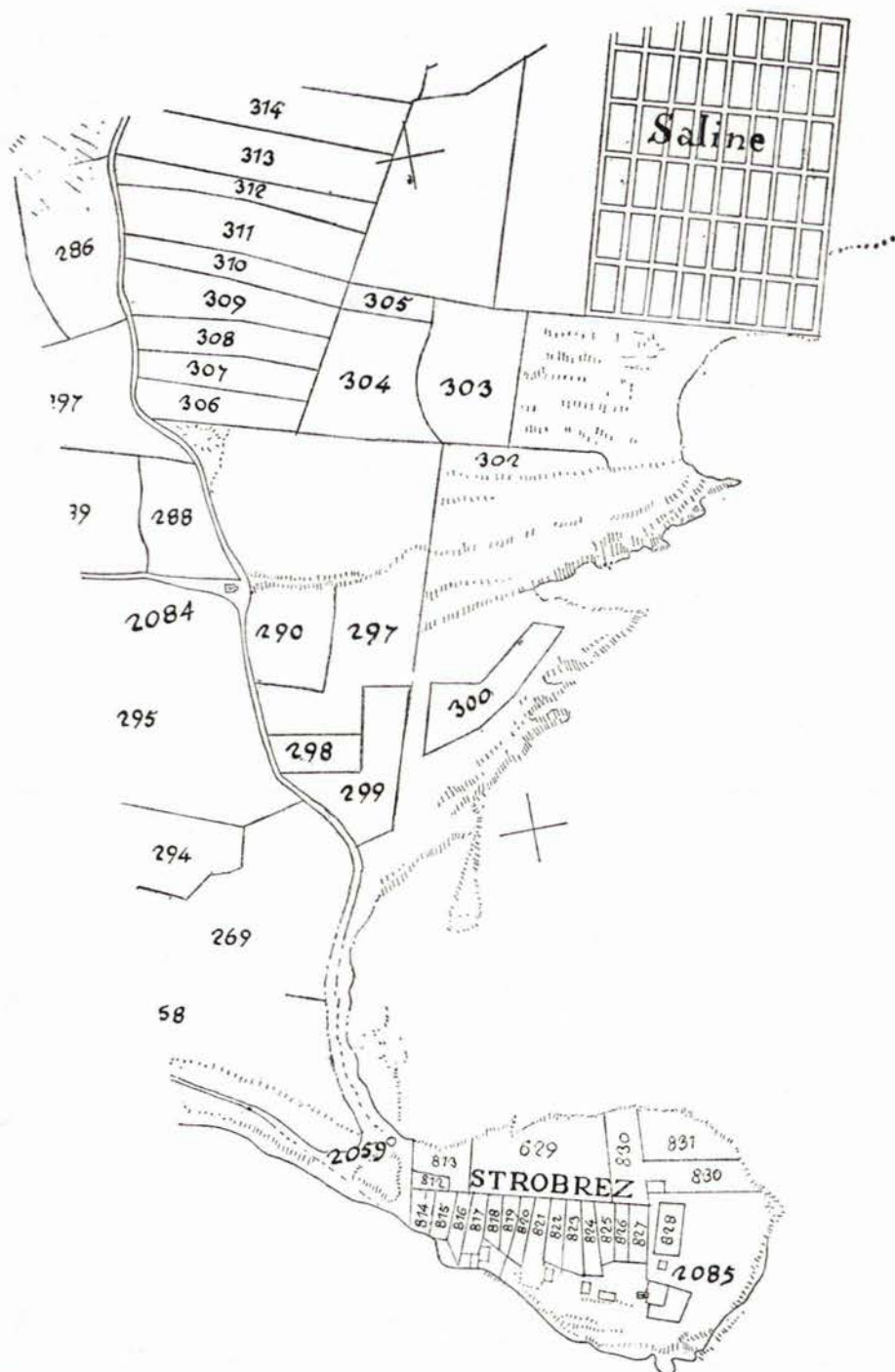
U pripremi, dopunama i izmjenama Prijedloga sudjelovali su:

- (1) Tomaž BANOVAČ, Zavod SR Slovenije za statistiku, Ljubljana
- (2) Marijan BOŽIČNIK, Savez društava geodeta Hrvatske, Komisija za jedinstvenu evidenciju nekretnina, Zagreb
- (3) Mirko BRUKNER, INA-INFO, Zagreb
- (4) Miroslav ČERNIVEC, Geodetski zavod, Ljubljana,
- (5) Božo DEMŠAR, Republička geodetska uprava Slovenije, Ljubljana
- (6) Teodor FIEDLER, Geodetski fakultet, Zagreb
- (7) Nedjeljko FRANČULA, Geodetski fakultet, Zagreb
- (8) Pavle GLIŠIĆ, Gradska geodetska uprava Beograda, Beograd
- (9) Marko GOSTOVIĆ, Građevinski fakultet, Subotica
- (10) Janez KOBILICA, Zavod za geodeziju in fotogrametriju, Ljubljana
- (11) Božena LIPEJ, Republička geodetska uprava Slovenije, Ljubljana
- (12) Josip LONČARIĆ, Infosistem, Zagreb
- (13) Boris PAVELIĆ, INA-INFO, Zagreb
- (14) Vladimir RAIČKOVIĆ, Građevinski fakultet, Beograd
- (15) Peter ŠIVIC, FAGG, Geodezija, Ljubljana
- (16) Drago ŠTEMBERGER, Vojnogeografski institut, Beograd.

J. Lončarić, N. Frančula

JEDAN VRIJEDAN MAGISTARSKI RAD

Marijan KADI, diplomirani inženjer geodezije, zaposlen u Zavodu za katastar i geodetske poslove grada Zagreba, stekao je 1987. godine magistarskim radom »DOPRINOS PRIMJENE CALERGIJEVE KARTE IZ 1675. GODINE U ISTRANJIVANJU PROSTORNOG RAZVOJA SPLITSKO-KLIŠKOG PODRUČJA« stupanj magistra znanosti iz znanstvenog područja arhitekture i urbanizma.

Sl. 1. Isječak Calergijeve karte s područja Stobreča s nekadašnjom solanom

Magistarski rad obranio je na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Mentori su mu bili prof. dr. Jerko Marasović i prof. dr. Paško Lovrić. Iz obranjenog rada proizlazi da je navedena Calergijeva karta, pa i izmjera koja joj je prethodila 1675. godine, prva takve vrste u splitskoj okolici, u trokutu Stobreč-Klissolin i da je po svojoj konstrukciji i rezultatima vrlo interesantan i zahvalan materijal za kartografsko i geodetsko uspoređivanje s naknadnim, više stoljeća mladim katastarskim izmjerama tog područja.

Autor u radu daje povijesni pregled ratova koji su se na području Splita vodili od 16. stoljeća naovamo, a nakon kojih su, u pravilu, uvijek nasilu mijenjane granice, čas u korist Osmanlijskog Carstva, čas u korist Mletačke Republike. Usprkos tome, na tom dijelu obale je narod imao jasne stavove o svojim pravima na uživanje zemljišta, u pravilu svog sitnog posjeda. U doba stvaranja Calergijeve karte Mletačka je Republika nazivala te krajeve »Nova stečevina« i u tom ih je smislu podijelila posebnom agrarnom reformom u posjed seljačkom stanovništvu.

U daljem tekstu autor nas upoznaje sa sadržajem i načinom prikaza na Calergijevoj karti, počev od posjedničke čestice, naziva uzvišica i udolina, voda, sakralnih objekata, i posebno ograđenih prostora, kao i s načinom određivanja grafičkog odnosno numeričkog mjerila.

Grafičkim putem određeno mjerilo Calergijeve karte iznosi 1:6924, odnosno oko 1:7000, a numerički dobiveno mjerilo iz elemenata transformacije od 1:7011 do 1:7228, odnosno opet približno 1:7000.

Nakon izvršene Calergijeve »katastarske izmjere« izrađen je odgovarajući »popisni katastar« s upisanim međnim subjektima za svaku katastarsku česticu, što se danas u originalu sve čuva u Državnom arhivu u Zadru.

Calergijevom izmjerom bilo je registrirano 446 posjedovnih domaćinstava s 2001 dušom. Upotrijebljene mjere zvale su se u ono vrijeme »vriti« i »pertike«. Bilo je izmjereno ukupno 12.121 »vriti«, sve kartirano na šest detaljnih listova karte formata 58 × 69 cm.

Calergijeva karta izrađena je metodom presijecanja naprijed, materijalizacijom viziranih pravaca na geodetskom stolu. Rezultat mjerenja bio je neposredno iscertan posjedni i topografski sadržaj terena na karti. Autor je ocijenio grafičku točnost Calergijeve karte uspoređivanjem koordinata pojedinih nedvojbeno identičnih točaka na njoj i na suvremenim kartama. Srednje vrijednosti pogrešaka za pojedine listove Calergijeve karte, kreću se između 30 i 60 metara.

Na posebnom prilogu Calergijeve karte u mjerilu 1:20.000 autor je grafički prikazao njene deformacije linijama deformacija, konstruiranim na razmacima od 500 metara.

Kao posebno interesantan detalj koji je autor izabrao kako bi zorno grafički prikazao kvalitetu prikaza Calergijeve karte, navest ćemo usporedbu te karte i njezinih detalja s kasnijom austrijskom grafičkom katastarskom izmjerom, zatim današnjim suvremenim katastarskim planom numeričke katastarske izmjere i državnom kartom 1:5000. Svi ti grafički prikazi pojedinosti, a radi se o splitskom lazaretu, stobrečkoj solani (vidi sliku 1) i antičkoj Saloni, svedeni su radi uspoređivanja na jedinstveno mjerilo 1:5000. Međusobnim uspoređivanjem daju zadivljujuće sukladnosti te izazivaju poštovanje prema radu Calergija i njegovih suradnika.

Calergijeva karta ističe se danas prvenstveno kao povijesni dokument jednog vremena. Iz njenih podataka možemo zaključivati o mnogim sadržajima koji su danas nepovratno nestali s površine zemljišta. Tako možemo pratiti promjene na zemljišnom posjedu od 17. do 20. stoljeća.

Prolazeći tim krajevima, bio sam ranijih godina od znalaca geodetskih povijesnih pojedinosti upozoren da u blizini Stobreča postoji jedno vrlo uočljivo zemljišno nadvišenje, za koje kažu da je bilo ishodište, stajalište u doba Rimskog Carstva, s kojeg je veliki rimski svećenik raširenih ruku određivao centurijacije.

I zaista autor u svojoj studiji dokazuje postojanje tragova centurijacije agera u sistemu karda i dekulmana sjeveroistočno od Dioklecijanove palače, na terenima za koje je Calergi izradio svoju vrijednu kartu 1675. godine.

M. Božičnik